

معرفی کتاب

معرفی کتاب جامعه‌شناسی جنگ و ارتش

مهری بهار

در میان کتابهایی که چاپ و انتشار می‌یابند، کتاب «جامعه‌شناسی جنگ و ارتش» از جمله عناوینی است که می‌تواند مورد توجه دست‌اندرکاران امور نظامی و دفاعی قرار گیرد. «مجله علمی و پژوهشی بسیج» در نظر دارد در هر شماره یک یا چند عنوان از کتبی را که در ارتباط با امر دفاع و تشکیلات نظامی است، معرفی نماید. در این شماره با کتاب «جامعه‌شناسی جنگ و ارتش» نوشته «پیتر می‌یر»^(۱)، آشنا می‌شوید. این کتاب که با ترجمه مشترک آقایان دکتر علیرضا ازغندی و دکتر محمد صادق مهدوی انتشار یافته است، تاکنون ۲ بار از سوی نشر قومس بچاپ رسیده است.

اهم مطالب این کتاب عبارتند از:

- ۱- انواع اولیه تکامل جنگ.
- ۲- جنگ در مراحل تکامل اجتماعی.
- ۳- سازمان نظامی و ابعاد آن.

فصلهای مذکور، زیر مجموعه‌هایی را به خود اختصاص داده‌اند که اهم آن عبارتند از حس نوع دوستی و خود پرستی در رفتار اجتماعی که علت یا علل اصلی بروز جنگ محسوب می‌گردند. به نظر نویسندگان، این معجون در خمیره سرشت انسان و حیوان از بدو

تکامل نهفته است. و این تنازع و درگیری جزء معیارهای ارزش گذاری فرهنگ می باشد. زیرا این تضادها و رقابتها بوسیله فرهنگ تحت نظم خاصی در می آید و برای بقای جامعه، وجود این تضادها در چارچوب و قالبهای اجتماعی - فرهنگی لازم است. در این بخش از این مجموعه به خودپرستی در رفتار، ارائه تعاریف مهمی در زمینه غریزه پرخاشگری - نوع دوستی، نظام رقابتی، سمبل، فرهنگ، زورگویی و اعمال قدرت جمعی و نزاع اختصاص دارد.

برای ورود به بحث در مورد جنگ نویسنده همچنین از مصادیق خاص جنگ، یعنی اعمال قدرت مردمی و نزاع، یاد کرده است. وی معتقد است نتیجه این نزاع به «سلطه» یکی از طرفین می انجامد. پس جنگ به معنای «برخوردهای دسته جمعی» است که بر پایه فرهنگ مادی و معنوی استوار می باشد. «می پر» اهداف این جنگها را در جوامع گوناگون و در زمانها و مکانهای مختلف، متفاوت می داند و معتقد است که انسان در پناه اعمال تکنیکهای متفاوت قادر است ویژه گیهای ساختی جامعه اش را تغییر دهد. وی همچنین نقش ارتش را در این راستا موثر می داند.

در بخشهای بعدی این کتاب مبحثی تحت عنوان «مراحل و انواع جنگ» آمده است. نویسنده همچنین با طرح سؤال «چرا جنگ؟» به علل بروز جنگ اشاره می کند. در دنباله بحث، جنگهای عصر حاضر را که در انواع مختلف از قبیل جنگهای شبه نظامی و کنشهای متقابل خصومت آمیز میان افراد می داند، که تغییر در بخش اقتصادی، تکنولوژیک، اجتماعی و سیاسی را همراه دارد.

بخش دیگر این کتاب بانام «سازمان نظامی و ابعاد آن» آن مباحث ویژه ای را ارائه میدهد که در این زمینه موارد ذیل را می توان ذکر نمود:

- ۱- استخدام نخبگان نظامی در عصر دموکراسی
  - ۲- رابطه ارتش و جامعه و اشکال مختلف نظامیگری ارتش به مثابه سازمانی تمام
  - ۳- تحولات در توانائی و انضباط نظامی
  - ۴- گروههای اجتماعی و مسئله روحیه نبرد گروههای رسمی و غیر رسمی و گروههای زوج
  - ۵- رفتار رزمی و دیسپلین و جامعه.
- در پایان، نویسنده به تعریف انواع گروهها از قبیل گروههای اجتماعی، عضویت،

راهنمایی، غیر رسمی و زوج می‌پردازد. وی آنگاه مباحث هنجار، همدردی و همبستگی ارزشها و فرماندهی را مورد توجه قرار داده است. نویسنده همچنین به روحیه نبرد و رفتار سربازان نیز تأکید دارد و معتقد است که دو بخش جامعه شناسی جنگ و ارتش، منظور و هدف مشابه و مشترکی را دنبال می‌کنند.

ثرويشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی